

Goarahat og Sandvikhalvøya

FINNMARK

Rapport fra prosjektet Kulturformidling på Vestersida – innenfor UKL

Innledning:

Porsanger kommune fikk, i januar 2019, vedtak fra Fylkesmannen om godkjent omdisponering av tilskudd på kr 130.000,- for 2015 og 2017 til å kjøre prosjektet Kulturformidling på Vestersida – innenfor UKL. I tillegg fikk prosjektet en tilleggsbevilgning på kr 120.000,- for et delprosjekt for Matkultur i UKL-området. Begge bevilgningene var forutsatt en egenandel på minimum 10%.

Prosjektet ble en braksuksess, som har fremhevet UKL-området og inspirert prosjektdeltakerne og andre i UKL-området til å jobbe mot å få Goarahat og Sandvikhalvøya UKL til å bli et flaggskip for lokalmat og matlaging av ressurser fra naturen i området. I tillegg har UKL-området fått en ny oppblomstring med interesse for kulturminner og fortidsminner, etter at prosjektet arrangerte to kulturminneturer som en del av prosjektet.

En del av prosjektet var å produsere en brosjyre med informasjon om UKL-området og aktivitetene der og i nærliggende områder for sommeren 2019. Denne ble produsert og distribuert flere steder i Porsanger.

Prosjektplan:

Prosjektet hadde høye mål og skulle være et forprosjekt med minitest av stoppunkt, lokal mat og guida kulturformidling sommeren 2019 innenfor Goarahat og Sandvikhalvøya UKL. Hensikten var kartlegging av muligheter for å se om det kan være mulig med en videreføring i senere år.

Alle tiltak skulle skje innenfor Goarahat og Sandvikhalvøya UKL. Tiltakene som ble listet i prosjektplanen var:

1. Kartlegging av nåværende status og behov/ønsker i forhold til kulturformidling og næringsutvikling innenfor Goarahat og Sandvikhalvøya UKL
2. Samarbeid mot reiselivsprosjektet i Porsanger og Sjøsamisk kompetansesenter (Mearrasiida) m.fl.
3. Stoppunkt/-er for besøkende
4. Informasjonspunkt/minitest åpent ca 15. juli – 15. august 2019 med en formidlingsplattform for lokale tilbud.
5. Se på muligheter for samling av lokalmat og produkter
6. Minimum gjennomføring av 2 guida turer i perioden
7. Visning på nettplattform/-er
8. Brosjyre om tilbud/aktiviteter i området

9. Søke om midler til hovedprosjekt, videreføring.

Gjennomføring:

En prosjektgruppe ble satt ned for å begynne å jobbe med prosjektet. Mandatet for prosjektgruppen var økonomistyring og prioriteringer, fremme prosjektet, se på muligheter for videreføring. Bakgrunnen for sammensetningen av prosjektgruppe er at det var ønskelig med samarbeid med aktører i næringslivet og turisme i Porsanger, for å kunne dra nytte av hverandres planlagte aktiviteter og ressurser. I tillegg ble Lokal samarbeidsgruppe i Goarahat og Sandvikhalvøya UKL bedt om å utnevne representanter fra lokal næring og også en til to ungdomsrepresentanter.

Prosjektgruppen:

Sissel Goodgame, Porsanger kommune, Prosjektleder
Ingrid Golten, Porsanger kommune
Svein Sjøveian, Bedriftsrådgiver Sápmi Næringshage
Kjell Derås, Prosjektleder Mearrasiida - valgt som UKL-representant i prosjektet
Hans Oliver Hansen, Småbruker/Lokal næring - valgt som UKL-representant i prosjektet
Sandra Johannessen, Ungdomsrepresentant - valgt som UKL-representant i prosjektet
Kamilla Andersen, Ungdomsrepresentant - valgt som UKL-representant i prosjektet

Etter de par første prosjektmøtene ble det bestemt at prosjektet ikke skulle konsentrere seg om å stoppe tilfeldige forbipasserende, men å arrangere aktiviteter for og med lokalbefolkningen med tilknytning til UKL-området. Det var viktig at prosjektet fremmet UKL-området på en pragmatisk og gjennomførbart måte, og at man også skulle bidra med en aktivitet i Bolystuka for Porsanger, arrangert av Finnmark Fotballkrets, i samarbeid med UKL og Billefjord IL. Begrunnelsen for dette var at man måtte konsentrere seg om gjennomførbare aktiviteter med tidsperspektiv og økonomi tilgjengelig.

Den endelige aktivitetslisten ble:

- 2 guidede kulturminneturer i UKL-området
Første tur tok Hartvik Birkely med deltakerne ut på gamle stier over Souvdifjellet til Sandvik. I Sandvik samlet deltakerne seg rundt bålet med historier fra gamle dager og bålcaffe. Andre tur var også Hartvik Birkely turlleder og historieforteller og viste fram gamle fortidsminner og bergmalerier avsluttet med bålcaffe og gamle historier.
- 3 ukers opplæring i produksjon av tradisjonsmat og mat med lokale råvarer og urter fra UKL-området for 2 ungdommer – eget delprosjekt kalt Matkultur i UKL-området
- Tradisjonskafé tre lørdager i UKL-området
- Samarbeid med Mearrasiida om sommerfestival
- Minisalgsmesse med tradisjonsmat og håndarbeider i UKL-området
- Tang- og taretur i UKL-området, inkl. bruk av tang og tare i matlaging
- Produksjon av brosjyre med informasjon om UKL-området med turstikart og kalender med alle lokale arrangement sommeren 2019 i UKL-området og i nærliggende områder.

I tillegg hadde prosjektet nært samarbeide om andre arrangementer i og rundt UKL-området, som luktegresstur, laksefestival på Mearrasiida, kulturminnetur på lokalt Bolyst arrangement i Billefjord,

spissbåttutleie (med båt fra båtprosjektet med delfinansiering fra UKL), slåttedag og BioBlitz i UKL-området.

Guidede kulturminneturer i UKL-området:

Hartvik Birkely er lokalkjent i UKL-området og har meget god kunnskap om kulturminner i området. Han ble glad for invitasjonen til å være turlleder, og takket ja til begge kulturminneturene som var planlagt.

Første tur ble arrangert lørdag 27. juli. Den startet på Mearrasiida, og fulgte UKL-stien over Souvdifjellet til Sandvik. Rundt 20 deltakere ble med på turen, som endte i Ytre Sandvik. Der ble deltakerne møtt med bålcaffe og hjemmelaget, gammeldags formkake. Praten gikk livlig rundt bålet, og mange historier ble delt, bl.a. om driften av det meget suksessfulle trandamperiet som hadde ligget på bålområdet.

Til tross for sur vind, var stemningen høy på denne suksessfulle kulturminneturen.

God stemning rundt bålcaffen med historier fra gammel tid

Andre tur ble arrangert i Indre Sandvik, hvor det er kort mellom gamle kulturminner fra helt tilbake til yngre steinalder. Denne turen ble arrangert tirsdag 27. august kl. 09.00. Dag og tidspunkt tatt i betraktning, var det mange deltakere også denne dagen. Høydepunktet var nok bergmaleriene i dette området.

Denne gangen fikk vi også involvert en lokal grunneier til å være ansvarlig for den sosiale delen av turen, med bålcaffe og historier rundt bålet.

Fra Kulturminneturen 27. august

Positive/negative erfaringer:

Det var første gang vi har arrangert en organisert tur på de gamle stiene i UKL-området, og det var stor interesse blant deltakerne å få vite mer om kulturminner og om gamle dager i UKL-området. Det eneste som kan sette en demper for en slik tur kan være været, men deltakerne lot seg ikke skremme av litt regn og vind.

Det er absolutt å anbefale å arrangere flere turer i 2020 og i årene som kommer, enten som del av et større arrangement, eller som selvstendige arrangementer.

3 ukers opplæring i produksjon av tradisjonsmat og mat med lokale råvarer og urter fra UKL-området:

Den viktigste og mest ressurskrevende aktiviteten var ansettelse av to ungdommer, som skulle lære seg å lage tradisjonsmat og mat med lokale råvarer og urter fra UKL-området.

Ungdommene var to jenter på 21 og 24 år fra lokalsamfunnet tilknyttet UKL-området. De ble rekruttert etter bekjentgjøring av muligheten på Goarahat og Sandvikhalvøya UKLs Facebookside.

Arbeidsoppgavene var varierte, helt fra å måtte finne fram til gamle oppskrifter til å selv planlegge fullstendige menyer med tema for 3 kafédager. Maten de laget skulle bli servert til lokalbefolkningen for å videreføre kunnskap om tradisjonsmat og muligheten til å smake på denne. De fikk fullt ansvar planlegging av kafedagene, innkjøp av råvarer, samt produksjon og salg av maten de laget.

Bilder fra matlaging på kjøkkenet

Prosjektet var en udelt suksess, men meget fornøyde prosjektdeltakere, for ikke å snakke om alt skryt jentene fikk av lokalbefolkningen og besøkende i kaféen.

3 ukers opplæring i produksjon av tradisjonsmat og mat med lokale råvarer og urter fra UKL-området.

Se egen prosjektrapport fra dette delprosjektet – Matkultur i UKL-området.

Positive/negative erfaringer:

Denne aktiviteten krever mye ressurser og tid for planlegging, oppfølging og veiledning. Det var vanskelig å få fatt i lokale krefter med kunnskap i tradisjonsmat. Tidspunktet passet dårlig, da det var midt i sommerferieperioden og også en travel tid for bøndene.

Det var et meget positivt innslag i UKL-området, og ble godt lagt merke til både av innbyggerne i og omkring UKL-området, men også utenfor bygda.

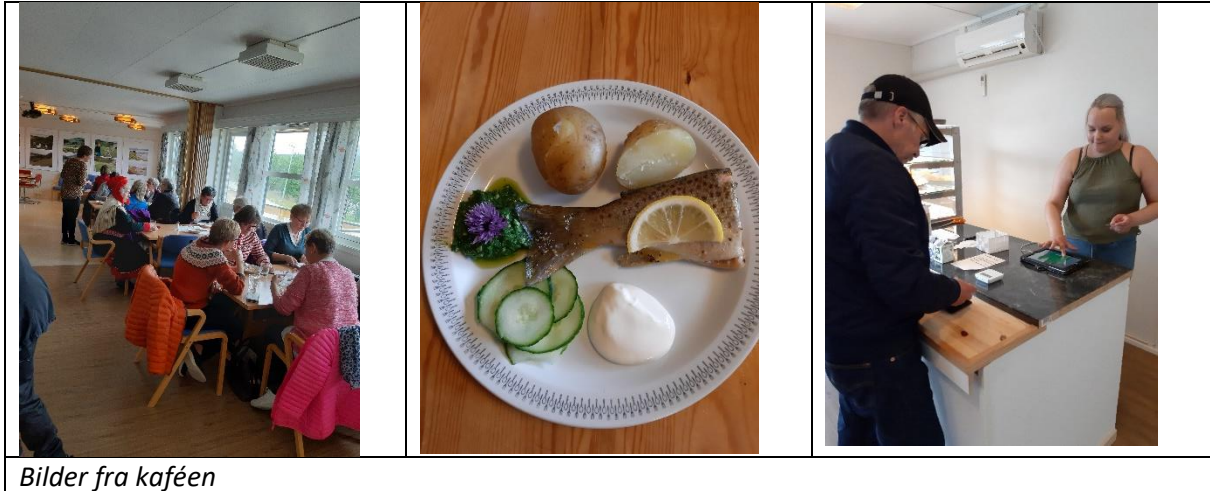
Dersom et lignende prosjekt skulle bli arrangert på et senere tidspunkt, er det viktig å planlegge dette i tide for å få laget avtaler med lokale krefter for opplæring og hjelp til veiledning i innsamling av urter og planter til matlaging, til å få fatt i råstoffer til matlaging og for å ha tid nok til lage mat. Denne gangen ble matlaging og planlegging gjort for å kunne ha åpne kafédager.

Tre uker er kanskje litt kort tid, dersom man også skal ha kafédrift, og det er mulig man bør skille de to aktivitetene i framtidige prosjekter.

Tradisjonskafé

Tre lørdager ble det arrangert lørdagskafé i Mearrasiidas lokaler. Det har tidligere vært kafedrift på stedet, så lokalene har godkjent kjøkken for kafedrift av Mattilsynet.

I alt ble det servert over 30 middager de to første lørdagene, og siste kafédag var det flere enn 50 besøkende på kafeen.

Bilder fra kaféen

Tradisjonskaféen ble ikke bare et sted hvor folk kunne komme og spise tradisjonsmat og mat fra naturen i UKL-området, men også et sosialt møtested. Praten gikk livlig, og det var folk der i hele åpningstiden mellom kl 14 – 18.

Positive/negative erfaringer:

Kafédriften viste at det sannsynligvis er mulighet til å sette i gang med kafedrift igjen på Mearrasiida, og kunne være en første test på om dette er en mulighet for næringsutvikling i området. Det har tidligere vært kafédrift i lokalet på lørdager, men det er uvisst grunn for hvorfor dette stoppet opp.

Besøkende var kjempeglade for tilbudet og møtte opp hver eneste lørdag. Dette medførte også flere og flere som kom for å kjøpe middag, så det ble vanskelig å beregne hvor mye mat som var nødvendig. Det bør kanskje planlegges frossen mat, som kan tines, varmes opp og serveres dersom man går tom for maten på menyen.

Det ble for lite folk på kjøkkenet og i kaféen på lørdager, og dette må sees på dersom det blir arrangert et lignende prosjekt i framtiden. Eget kafépersonale burde bli ansatt, slik at jentene på kjøkkenet kunne fått brukt tiden sin på matlaging, som var deres hovedgrunn for deltakelse i prosjektet.

Samarbeid med Mearrasiida sommerfestival

Samarbeidet med Mearrasiida var meget godt, og dette forholdet kan videre utvikles til det beste for UKL-området. Nære relasjoner har blitt bygget, og kan bygges videre på.

Dessverre ble det, av forskjellige grunner, ikke gjennomført en sommerfestival i 2019, men Mearrasiida arrangerte en temadag med tema Porsangerfjorden 2.0 og laksefiske. Denne dagen var siste dagen med Tradisjonskafé, hvor arrangementene dro fordeler av hverandre.

Minisalgsmesse med lokalmat og lokale håndarbeider

Siste kafédag arrangerte prosjektet en minisalgsmesse, for å teste om det kan være en ide å lage et slags «bondens marked» eller lignende i framtiden i UKL-området. 7 utstillere deltok med alt fra fuglehus til håndarbeider, mat og sjal og belter, pluss reinskinn og tørket kjøtt.

Det ble ikke maksimal tilstrømning av folk til salgsmessen, men deltakerne der var fornøyde med salget på slutten av dagen, og kunne godt tenke seg å delta ved en senere anledning.

Positive/negative erfaringer:

Salgsmessen var en prøve på om det er en god idé å arrangere salgsmesse i UKL-området. Utstillerne var fornøyde med resultatet av denne dagen, men det er nødvendig å bruke litt flere ressurser og større plass på en salgsmesse dersom man ønsker å videreføre denne.

Kaféen bør være åpen for salg av kaffe og kaker fra messen starter, og det bør jobbes mere med planlegging og markedsføring av lørdagskafé og salgsmesse før en arrangerer en ny messe i årene som kommer.

Det er mange lokale kunstnere og produsenter av produkter som kan være aktuell for en salgsmesse, og man bør invitere et større antall utstillere for at en salgsmesse skal trekke flere folk og bli suksessfull.

Man bør jobbe med planlegging tidligere, for å få utstillere og arrangementet på plass.

Tang og taretur i UKL-området

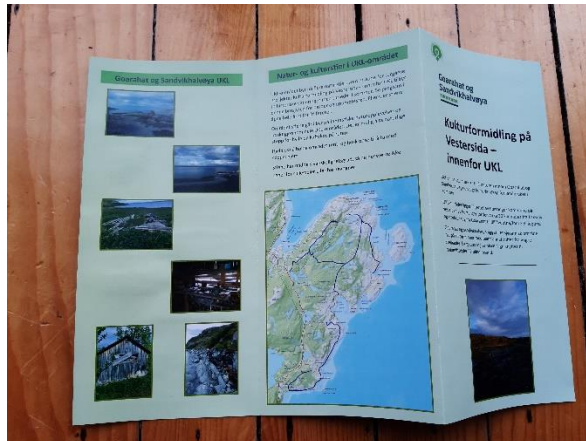
Prosjektet arrangerte, i samarbeid med Porsanger og omegn Sopp- og nyttevekstforening, en tang og taretur. Deltakerne fikk lære om hvilken tang og tare som egner seg best i matlaging, og fikk anledning til å lære å lage mat med det de hadde sanket. Et meget vellykket prosjekt.

Brosjyre om UKL-området, stinettverket og arrangementer i UKL-området

En viktig aktivitet for prosjektet var å få produsert en brosjyre for å markedsføre alle arrangement i Billefjord og omegn og for UKL å være en ressurs både for Goarahat og Sandvikhalvøya UKL og for området som naturlig hører til. Prosjektet så det som en meget viktig faktor å få knyttet lokalbefolkningen til prosjektet, for å få support, velvillighet og eierskap til UKL-området.

Det ble trykket en brosjyre, som viste alle arrangement i UKL-området og omegn (Indre Billefjord) for sommeren 2019. Dette krevde godt samarbeide med alle som skulle ha arrangement i denne perioden, og UKL fikk profilert seg godt i dette samarbeidet.

Bilder av brosjyren

Brosjyren ble meget godt mottatt, og var med på å skape økt samarbeid med andre organisasjoner og ressurspersoner i området. Den ble distribuert fra Biblioteket i Lakselv, Turistinformasjonen, Museet, Stabburnes Naturhus, Porsanger Kommune og på den lokale Coop Marked butikken i Indre Billefjord for lokalbefolkningen der.

En pdf av brosjyren finnes som vedlegg til denne rapporten.

Plakater og Facebook arrangementer og innlegg

Det ble laget enkle plakater for arrangementene, som ble hengt opp på den lokale Coop Marked butikken, samt gode og hyppige innlegg på Facebook. Det ble også opprettet arrangementer på Facebook, hvor folk hadde anledning til å melde seg på de forskjellige aktivitetene.

Det var stor og positiv respons til tiltakene på Facebook, men mange «Likes» og kommentarer.

Se vedlegg 1, med alle Facebook innlegg og arrangementer.

AUG. 3. Tradisjonskafe på Mearraasiida
Offentlig · Arrangør: Kristin Elisabeth Hansen

Et av arrangementene, som ble lagt inn i forbindelse med kafédagene

Erfaringer og anbefalinger

Årets prosjekt avdekket at det helt klart er en god ide å arrangere et kulturelt prosjekt i UKL-området. Vi har lokaler for matlaging og gode samarbeidspartnere i Mearraasiida og Billefjord IL. Dette er en utmerket måte å gjøre UKL-området og det dette kan tilby til lokalbefolkningen og etterhvert de som reiser forbi Goarahat og Sandvikhalvøya UKL.

Det bør muligens jobbes mere med å lage et stoppested og markedsføre området for å få flere besøkende. Området har en fantastisk natur og tilbud fortidsminner og en del eldre etterkrigsbygninger, som etterhvert begynner å bli fine etter at midler til restaurering har blitt gitt fra UKL-tildelinger. Området har også blitt forskjønnnet etter at UKL-midler har blitt benyttet til å rydde eiendommer og beitemark, samt at det har vært arrangert flere ryddeprosjekter, bl.a. av rydding av skrapjern.

Det er også flere ulemper med å få flere besøkende til området. Det er ikke tilrettelagt ankomst (veiene nedover til Sandvik og Kolvik er i meget dårlig teknisk forfatning), parkering og toalettfasiliteter i UKL-området. Flere besøkende kan resultere i forsøpling og ytterligere skader på adkomstveier og stinettverk i området. Her gjelder det å skynde seg langsomt, og forsiktig planlegge åpning og markedsføring av UKL-området inntil grunnleggende fasiliteter er på plass.

I mellomtiden er det en god idé å arrangere et kulturprosjekt for innbyggere og besøkende i bygda med forskjellige aktiviteter i UKL-området. Det skaper samhold, stolthet og eierskap til området. Flere har vært aktive i prosjektene, og det vil etterhvert bli enklere å få fatt i folk til å være med på å arrangere prosjekter.

Fra 2020 vil Porsanger Kommune være ansvarlig for administrasjonen av UKL-ordningen og tilskudd, og det vil være uheldig å benytte kommunen også som prosjekteier med aktiviteter finansiert fra

disse midlene. Det vil derfor bli nødvendig å finne noen som kan tenke seg å påta seg dette arrangementet til neste år og i årene som kommer, dersom det blir bestemt at denne suksessen bør gjentas.

Lakselv, 7. oktober 2019

Sissel Goodgame, Prosjektleder
Koordinator for Goarahat og Sandvikhalvøya utvalgt kulturlandskap

Vedlegg 1 – Facebook innlegg og arrangement

Vedlegg 2 – Prosjektrapport Mattradisjonsprosjektet

Vedlegg 3 – Brosjyre Kulturformidling på Vestersida – innenfor UKL

Vedlegg 4 – Prosjektplanleggingsoversikt